

Ο ΚΑΤΗΧΗΤΗΣ, ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ ΚΑΙ ΠΑΤΕΡΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ*

Πατέρας ή μεγαλύτερος αδελφός;

Όριοθετήσεις

Είναι εύτυχής συγκυρία ότι στον τίτλο της σημερινής όμιλίας προτάσσεται ό στίχος του Άποστόλου Παύλου, γιατί ακολουθώντας τά βήματά του είμαστε βέβαιοι ότι θά συλλάβουμε τή ακριβές νόημα τής κατηχητικής μας άποστολής. Πρόκειται πράγματι για άποστολή. Σέ μία έποχή όπου τά πάντα άμφισβητούνται και κάθε είδους αλήθεια, σεις νά έπιμένετε όχι μόνο νά διδάσκετε τήν αλήθεια του Χριστού, τή διδασκαλία τής Έκκλησίας μας αλλά και νά στηρίζετε στην πίστη τους τά νέα παιδιά, τους νέους μας. Αυτό δέν είναι μόνο μία μετάδοση γνώσεως ή γνώσεων, άπλή διδασκαλία, έκφώνηση συγκεκριμένου γνωστικού περιεχομένου, αλλά ύπομονετική προσπάθεια έμπέδωσης και μαθητείας σέ ό,τι πάντοτε, πανταχού και υπό πάντων έπιστεύθη στην ιστορία τής χριστιανικής Έκκλησίας.

Αυτή τή στιγμή δέν θά έπιμένω τόσο στο πώς αυτής τής διαδικασίας ή αν πρέπει νά ονομάζεται Κατήχηση ή Χριστιανική παιδεία και άγωγή και στο πόσο είναι δύσκολο νά λεχθούν τά παλιά μέ καινούριο τρόπο. Έκείνο πού μέ άπασχολεί είναι νά ξεκαθαρίσουμε λίγο τς έννοιες του ύποτίτλου και κατά πόσον ό Κατηχητής μπορεί νά ανταποκριθεί στο ρόλο του ως παιδαγωγού και πατέρα και κατά πόσον κυριολεκτικά ή μεταφορικά θά μπορέσει νά λειτουργήσει ως παιδαγωγός και ως πατέρας αλλά και ως μητέρα, γιατί δέν έχουμε μόνο άνδρες κατηχητές αλλά και γυναίκες κατηχήτριες. Είναι δυνατόν νά οικειοποιηθείτε τς ιδιότητες ενός πατέρα στην ήλικία πού βρισκόσαστε, νέοι και νέες κατηχήτριες και κατηχητές;

Ό ίδιος ό Άπόστολος Παύλος διαχωρίζει κατά

* («Εάν γάρ μυρίους παιδαγωγούς έχητε έν Χριστώ, άλλ' ου πολλούς πατέρας» (Α' Κορινθίους 4, 15) - Ό παιδαγωγός και ό πατέρας για τους νέους. Όμιλία στις Συνάξεις Κατηχητών-τριών και Στελεχών, Κατηχητική Χρονιά 2006-2007, τής Ί. Μητροπόλεως Ύδρας, Σπετσών, Αιγίνης, Έρμιονίδας και Τροιζηνίας πού έγινε τήν Κυριακή 10 Δεκεμβρίου 2006 στην Ί. Μονή Άγίου Χριστοφόρου Αιγίνης. Ύπεύθυνος των Συνάξεων είναι ό Ίεροκλήρυς πανοσ. Άρχιμανδρίτης π. Ίωαννίκιος Γιαννόπουλος.

Του κ. Άλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου
Όμ. Καθηγητού του Πανεπιστημίου Άθηνών

κάποιο τρόπο τς δύο καταστάσεις. Παρ' όλο ότι έδίδαξε στους Κορινθίους τή δρόμο τής αλήθειας και ως παιδαγωγός έν Χριστώ, προτιμά για τόν έαυτό του τήν όνομασία του πατέρα. Παιδαγωγούς μπορείτε νά έχετε χιλιάδες, δέν έχετε πολλούς πατέρες αλλά μόνον ένα, έμένα τόν Παύλο, γιατί έγώ σαν πατέρας σας γέννησα μέ τή κήρυγμα του Εύαγγελίου. Έγώ σας μίλησα πρώτος για όλα αυτά τά σπουδαία και τά θαυμασία και σας άποκάλυψα τόν κόσμο του Θεού. Οι δάσκαλοι έρχονται μετά για νά σας θυμίζουν τς αρχές πού διδάσκω παντού σ' όλες τς εκκλησίες. Και ένας τέτοιος ήταν ό Τιμόθεος «τέκνον αγαπητόν και πιστόν έν Κυρίω» (στίχος 17). Τό ένα τέκνον πρέπει νά υπευθυμίζει στα άλλα τέκνα τς αρχές πού πρέπει νά οδηγούν τή ζωή τους.

Πατέρας ή μεγαλύτερος αδελφός;

Βρίσκονται λοιπόν σέ μία νέα πραγματικότητα αντιλήψεως του ρόλου τους. Έμφανίζεται ξαφνικά ή έννοια του αδελφού πού παρά τή νεαρότητα ήλικίας του κανένας δέν πρέπει νά τόν καταφρονεί. Είναι σημαντική ή προτροπή του Άποστόλου Παύλου στον Τιμόθεο στην Α' έπιστολή πού του άπηύθυνε (4, 12).

Για όλους μας φαίνεται ότι είναι πιο βολικός ό ρόλος του αδελφού, του μεγαλύτερου, όχι του παρεξηγημένου «μεγάλου αδελφού». Σ' αυτόν ίσως αισθανόμαστε πιο άνετα έμεις οι ίδιοι αλλά και οι άλλοι πού μας άκοϋνε και μας ακολουθούν. Άκόμη και ό Κύριος όνομάζει τόν έαυτό του αδελφό και φίλο μέ όλα τά ξεχωριστά βέβαια προνόμια πού μπορεί νά έχει ένας πρωτότοκος σέ σχέση μέ τόν Θεό Πατέρα.

Διστάζω, λοιπόν, νά αναφερθώ στον Κατηχητή ως Πατέρα και στην Κατηχήτρια ως Μητέρα. Περισσότερο θά ένιωθα τόν ρόλο τους ως οδηγών, ως οδηγών πού δείχνουν τή δρόμο πός τόν Θεό Πατέρα, όπως και ή Παναγία μας ως Όδηγήτρια δείχνει μέ τή χέρι τής πός τήν Χριστό ως τήν αληθινή όδό, αλήθεια και ζωή.

Αυτή ή έννοια του μεγαλύτερου αδελφού ως παιδαγωγού, ως όδοδείκτη, σαν κάποιου πού βά-

Η έπιστροφή του άσώτου υιού, εικόνα επί γύψου του Δ. Αντωνόπουλου, 1993.

νει τόν άλλο στον δρόμο, μέ συγκινεί ιδιαίτερα σήμερα μάλιστα πού ζούμε σέ μία «πληροφορική» κοινωνία, όπου οι ιεραρχικές δομές έχουν αντικατασταθεί από δικτυακές διαδρομές και αλληλοεξαρτήσεις μεταξύ κόμβων και δεσμών. Ό Κατηχητής πρέπει νά λειτουργεί ως πορθμέας, ως περάτης, άσκώντας περισσότερο μία συμβουλευτική όμηλικών.

Αυτό σημαίνει ότι οι άνθρωποι αυτοί θά διευκολύνουν τά περάσματα, τή διαπύρρμευση, θά γίνουν μεσολαβητές πού εννοούν τήν όλοκλήρωση των δεδομένων σέ πληροφορίες, των πληροφοριών σέ γνώσεις, των γνώσεων σέ σοφία και τής σοφίας σέ πολιτισμό, σ' ένα όμως πολιτισμό τής αγάπης.

Κύρια χαρακτηριστικά

Δέν θά βρίσκω ιδανικότερη και ακριβέστερη περιγραφή από αυτήν πού χαράσσει ό Άπόστολος Παύλος πός τόν Τιμόθεο όταν του ύποδείκνυε γνώμονα διαγωγής (Α' Τιμόθεον 4, 12-13).

«Μηδείς σου τής νεότητος καταφρονείτω, αλλά τύπος γίνου των πιστών έν λόγω, έν αναστροφής, έν αγάπης, έν πνεύματι, έν πίστει, έν αγνεία· έως έρχομαι πρόσσεχε τή αναγνώσει, τή παρακλήσει, τή αναγνώσει, τή παρακλήσει, τή διδασκαλία».

(«Κανείς νά μη σέ καταφρονεί πού είσαι άκόμη νέος. Αντίθετα, νά γίνεις ύπόδειγμα για τους πιστούς μέ τή λόγο, μέ τή συμπεριφορά σου, μέ τήν αγάπη, μέ τήν πνευματική ζωή, μέ τήν πίστη, μέ τήν αγνότητα. Όσπου νά έλθω, συγκέντρωσε τήν προσοχή σου στην άνάγνωση των Γραφών, στις συμβουλές και στη διδασκαλία»).

Έδώ διακρίνουμε τά κύρια χαρακτηριστικά ενός

καλού Κατηχητού ως παιδαγωγού. Σέ αυτά όφείλει ή προετοιμασία των Κατηχητών νά κατατείνει.

Καίτοι είναι δύσκολο πρέπει νά έχει τή συναίσθηση ότι οι άλλοι τόν θεωρούν ως ύπόδειγμα, ως τύπον και αυτό νά γίνεται μέ τή λόγο και τους λόγους του, μέ τή συμπεριφορά του, μέ τή στάση αγάπης πού δείχνει, μέ τόν φιλόξενο δηλαδή τρόπο πού ύποδέχεται τους νέους ανθρώπους. Μία ματιά στο 13ο κεφάλαιο τής Α' πός Κορινθίους έπιστολής μας φανερώνει τους δείκτες αυτής τής αγάπης πού μεταφράζονται σέ μία πώ σύγχρονη γλώσσα ως κατανόηση, άνεκτικότητα, σεβασμός και άποδοχή του άλλου.

Η όρθόδοξη πνευματική ζωή, μία βίωση δηλαδή τής καθημερινότητάς μας ένώπιον του Άγίου Πνεύματος μας κάνει νά ζούμε τή ζωή του Θεού στις πιο καθημερινές μας λεπτομέρειες, γεγονός πού μας οδηγεί νά άποκτούμε πλήρη έμπιστοσύνη για τήν παρουσία του Θεού δίπλα μας και νά ζούμε μέ φρονιμάδα και άκραιότητα. Είναι θεμελιώδες έπίσης μία όρθή κατανόηση τής Άγίας Γραφής πού γίνεται καθημερινό έντύπωμα, γιατί πλανάται πάντα τή έρώτημα του Άποστόλου Φιλίππου πός τόν άξιωματούχο εκείνον πού μελετούσε τόν προφήτη Ήσαία στην άμαξά του «αν άραγε γνώσκουμε ά αναγινώσκουμε».

Αυτό μας προδιαθέτει νά στεκόμαστε συν-βουλευτικοί πός αυτούς πού μας πλησιάζουν, έτοιμοι, δηλαδή, νά συσχεθούμε μέ αυτόν ή αυτούς πού μας έρωτούν. Δέν μπορούμε νά είμαστε έπιτακτικοί αλλά μέ διάκριση νά συζητούμε άναζητώντας τήν αλήθεια εκείνη πού είναι πρέπει στή στιγμή κατά τήν όποία τίθεται κάποιο ζήτημα. Πάνω σ' αυτό, βέβαια, πρέπει νά γνωρίζουμε ότι δέν είμαστε τή Α και τή Ω. Στή συμβουλευτική άπαραβάτη αρχή είναι εκείνη τής παραπεμπτικότητας. Παραπέμπουμε δύσκολες περιπτώσεις σέ έμπειρότερους από έμάς ή πνευματικούς πατέρες ή σέ όποιους έχουμε τή γνώμη ότι μπορούν νά βοηθήσουν.

Η διδασκαλία παραμένει κύρια πτυχή τής παιδαγωγικής μας λειτουργίας. Σ' αυτό έχουμε καιρία ευθύνη νά γνωρίζουμε έπακριβώς αυτά πού πρέπει νά μεταδώσουμε στους νέους μας. Αν δέν ξέρουμε, νά ρωτάμε. Δέν έπιτρέπονται αυτοσχεδιασμοί. Γι' αυτό ό διδάσκαλος γράσκει άει διδασκόμενος, άποκτώντας, αν δέν έχει, πνεύμα μαθητείας.

Προσπάθησα μέ τά παραπάνω νά άποδώσω τους δύο στίχους του Άποστόλου Παύλου πός τόν Τιμόθεο, αναφερόμενος στο έργο του Κατηχητού.

Ο ΚΑΤΗΧΗΤΗΣ, ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ ΚΑΙ ΠΑΤΕΡΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

Πατρική λειτουργία και πατρότητα του Θεού

Ἐναφορικά με τήν πατρική λειτουργία τοῦ Κατηχητοῦ θά ἤθελα νά κάνω λόγο γιά τήν πατρότητα τοῦ Θεοῦ Πατέρα γιά τόν ὁποῖο ὁ Ἄποστολος Παῦλος πάλι μᾶς ὑπεθυμίζει ὅτι ἀπ' αὐτόν «*πάσα πατριὰ ἐν οὐρανῷ καί ἐπί γῆς ὀνομάζεται*». (Ἐφεσίους 3, 15). Εἶναι ἡ μόνιμη ἀναφορὰ γιά ὅποιον θελήσει νά λάβει τὸ ὄνομα τοῦ πατέρα καί νά ἀναλάβει νά λειτουργήσει ὡς πατέρας. Εἴτε βιολογικός πατέρας (γεννήτορας) εἶναι αὐτός, εἴτε ἀρχηγός μιᾶς οἰκογένειας, προστάτης καί φροντιστής, εἴτε πνευματικός πατέρας, εἴτε πατέρας ἑνὸς λαοῦ καί ἔθνους. Δέν ἔχει περιθώρια νά ξεφύγει γιατί κάποτε θά δώσει λόγο γιά τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖον ἄσκησε αὐτήν τήν πατρική ἐξουσία ἢ τήν γονική μέριμνά του.

Κάτι, ὅμως, πού εἶναι πολύ σημαντικό στόν τρόπο πού θά λειτουργήσει ὁ Κατηχητής εἶναι γιά τὸ πῶς θά μεταφέρει τήν ἔννοια τῆς πατρότητας τοῦ Θεοῦ στό σημερινὸ παιδί πού ζεῖ σέ μία κοινωνία, ἡ ὁποία ἀμφισβητεῖ τήν πατρότητα.

Εἶναι χαρακτηριστική ἡ ἀποστροφή τοῦ ποιητῆ Γ. Βερίτη, ὅταν ἐκφράζει τήν ἀποφασιστική στάση τῶν υἱῶν τῆς ἀποστασίας στό στίχο γιά τόν Θεό «*Δέν θά σέ πούμε πιά πατέρα*» ἢ τοῦ Πάμπλο Νερούδα πού σέ μία παραλλαγή τοῦ «*Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς*» ἀπευθύνεται στόν Μπολιβάρ, ἔθνικό ἥρωα τῆς Βολιβίας πού ἀγωνίστηκε γιά τήν ἐλευθερία της, ὅταν πιά εἶχε σκοτωθεῖ, λέγοντας «*Πατέρα μας πού βρίσκεσαι στή γῆ*».

Χαρακτηριστικό δείγμα μιᾶς τέτοιας στάσεως, ἡ ὁποία διαγράφει μεμιάς μία ὀλόκληρη λαϊκή παράδοση πού θεωροῦσε τήν εὐχή τῶν γονέων, τῶν ἀνοδόχων ἀλλά καί τῶν πνευματικῶν πατέρων, σάν κάτι τὸ λίαν ἀπαραίτητο γιά νά προκόψει κάποιος στή ζωή του, ἀποτελεῖ τὸ σύγχρονο λαϊκὸ τραγούδι στό ὁποῖο ἡ τραγουδίστρια ἀντὶ τοῦ «*δι' εὐχῶν τῶν ἀγίων πατέρων ἡμῶν*» ἐπικαλεῖται μόνο τοὺς ἀγίους ἑαυτοῦς μας, δείγμα τῆς αὐτονομίας τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου, καί λέγει: «*Δι' εὐχῶν τῶν ἀγίων ἡμῶν*». Πῶς, λοιπόν, θά τιμήσουμε τοὺς πατέρες μας καί τήν πατρότητα γενικά, ὅταν ὁ θεσμὸς βάλλεται τόσο ἀπὸ τοὺς συγχρόνους μας ἀνθρώπους;

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ζοῦμε σέ μία κοινωνία χωρὶς

Τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου
Ὁμ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

πατέρες (vaterlose Gesellschaft). Ἔτσι τουλάχιστον τήν ἔχουν ὀνομάσει. Οἱ ἄνδρες, δηλαδή, ὅλο καί παίρνουν ἀποστάσεις ἀπὸ μία συνειδητὴ πατρότητα. Τοὺς προκύπτει περισσότερο ἀπὸ τὸ νά τὴν ἐπιδιώκουν, σέ ἀντίθεση μέ τὶς γυναῖκες πού ὅσο καί νά παίρνουν τὶς ἀποστάσεις τους ἀπὸ μία τεκνογονία, ὅταν τὴν θελήσουν, τὴν ἀναζητοῦν πάση θυσία. Οἱ γονεῖς γενικά, περισσότερο ὅμως οἱ πατέρες, διστάζουν νά ἀναλάβουν δυναμικὰ τὸν πατρικὸ τους ρόλο. Κάποτε τὸ παιδί βρίσκεται μπροστὰ σέ μία ἔλλειψη καί ἡ εἰκόνα πού μπορεῖ νά σχηματίσει εἶναι λειψή, ἐλλιπής. Πολλοὶ ὀμιλοῦν γιά τήν Προδοσία τῶν Πατέρων.

Πολὺ περισσότερο δύσκολο εἶναι νά φθάσει τὸ παιδί σέ μία εἰκόνα τοῦ Θεοῦ Πατέρα ὅταν ἔχει βιώσει μία κακὴ πατρικὴ εἰκόνα. Ἐδῶ τίθεται τὸ ζήτημα τῆς σχέσης μεταξύ γονεϊκῶν εἰκόνων καί πατρότητας τοῦ Θεοῦ καί εὐλογο εἶναι τὸ ἐρώτημα, ποιά μπορεῖ νά εἶναι ἡ σημασία τῆς ἀπουσίας τῶν γονέων ἢ τῶν ἐμπειριῶν ἀπὸ κακοὺς γονεῖς γιά τὴν διαμόρφωση τῶν σχέσεων τοῦ παιδιοῦ ἢ τοῦ ἐνηλίκου μ' ἕνα Θεὸ πατέρα;

Χρειάζεται μεγάλη προσοχή γιά νά μὴ περιπέσουμε σέ ἀκρότητες ὡς πρὸς τὸ ζήτημα αὐτό. Γιατί ὑφίσταται ὁ κίνδυνος εἴτε νά μὴ λάβουμε καθόλου ὑπόψη ἢ νά μὴ παρατηρήσουμε τυχόν ἐλλείψεις τῆς πατρικῆς ἢ γονεϊκῆς παρουσίας καί τὶς τυχόν ἐπιπτώσεις τους πάνω στήν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, εἴτε νά τὶς λάβουμε ὑπερβολικὰ ὑπόψη. Σέ τέτοιο σημεῖο, ὥστε μερικοὶ νά φθάνουν νά ὑποστηρίζουν, ὅτι εἶναι ἀδύνατο νά ἀποκαλύψουμε τὸν Θεὸ τῆς Ἀγάπης, τὸν Θεὸ Πατέρα σ' ἐκεῖνο τὸ παιδί ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἔλειψε τὸ εὐεργέτημα νά ἔχει «*ἀληθινὸς γονεῖς*».

Θά μπορούσαμε νά ἐπισημάνουμε τρεῖς κύριες στάσεις ὡς πρὸς τὸ ζήτημα πού συζητοῦμε.

Ἡ πρώτη ἀπαισιόδοξη: τίποτε δέν μπορεῖ νά γίνει ὅταν ἕνα παιδί δέν ἐδοκίμασε τὴν γονεϊκὴ ἀγάπη καί δέν θαύμασε τοὺς γεννήτορές του ἢ ἔστω καί τὰ ὑποκατάστατά τους.

Ἡ δεύτερη αἰσιόδοξη: ὑποστηρίζει, ὅτι τίποτε ἄλλο δέν μπορεῖ νά εὐνοήσει τὴν ἀναζήτηση ἂν ὄχι τὴν ἀνακάλυψη τοῦ Θεοῦ Πατέρα ὅσο ἡ στέ-

ρηση τοῦ ἐπίγειου πατέρα καί μητέρας.

Ἡ τρίτη τέλος, τῶν ἀδιαφόρων, πού θεωροῦν ὅτι αὐτὴ ἡ κατάσταση δέν μπορεῖ νά ἔχει κανενὸς εἶδους ἐπιπτώσεις στήν κατήχηση ἢ διαποίμανση, δεδομένου ὅτι ὁ οὐράνιος Πατέρας εἶναι τελείως ἄλλης τάξεως ἀπὸ τὸν ἐπὶ γῆς πατέρα ἢ μητέρα.

Καμία ὅμως ἀπὸ τὶς ἀναφερθεῖσες τρεῖς στάσεις δέν φαίνεται νά ικανοποιεῖ ἀληθινά.

Στὴν πρώτη μποροῦμε ν' ἀντιτάξουμε, ὅτι ὁ Θεὸς στήν ὑπερβατικότητά του, δέν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ γήινες μορφές γιά νά γίνει καταληπτός: ἡ ἀνθρώπινη πατρότητα προέρχεται, σύμφωνα μέ τὸν Ἄποστολο Παῦλο, ἀπὸ τὸν Θεὸ καί δέν συμβαίνει τὸ ἀντίθετο (Ἐφεσίους 3, 15).

Στὴ δεύτερη θέση μποροῦμε ν' ἀντιστρέψουμε πῶς μία ἀναζήτηση τοῦ Θεοῦ πού δέν θά θεμελιωνόταν παρὰ πάνω σέ μία ἀπογοήτευση ἢ σέ ἕνα κενό, θά κινδύνευε πολὺ στό νά ὀδηγήσει σ' ἕναν πατέρα τῆς ἀναπληρώσεως, τῆς εἰκασίας, γιά τὸν ὁποῖο θά μπαίναμε στόν πειρασμὸ νά χρησιμοποιήσουμε τὴν ἴδια λέξη τοῦ Φρόντ μ-

λώντας γιά ἕνα «*πατέρα τῆς αὐταπάτης*».

Στὴν τρίτη θέση, τέλος, θά μπορούσαμε νά ἀπαντήσουμε πῶς ἡ ἀπογοήτευση τοῦ παιδιοῦ, ὡς πρὸς τοὺς γεννήτορές του, πολὺ περισσότερο μιὰ ἐγκατάλειψη, μιὰ ἀπόρριψη, κακὴ μεταχείριση, θά ξεπηδήσουν ἀναγκαστικά στὸν ἐσωτερικὸ του κόσμο, τὴ στιγμή πού θά τοῦ κάνουμε λόγο γιά τὸν Θεὸ ὡς πατέρα: Θά ἦταν σάν νά πέφταμε στόν ἀγγελισμό ἂν σκεφτόμαστε διαφορετικά. Πρέπει, λοιπόν, νά θεωρήσουμε, ὅτι ἡ στέρηση ἑνὸς ὀμαλοῦ οἰκογενειακοῦ περιβάλλοντος εἶναι δυνατὸ νά ἔχει πραγματικὲς ἐπιπτώσεις πάνω στήν εἰκόνα πού θά σχηματίσει τὸ ἄτομο ἀναφορικά μέ τὴν θεία πραγματικότητα καί τὸ σχέδιο ἀγάπης τοῦ Θεοῦ του.

Τὸ νά λάβουμε ὅμως ὑπόψη αὐτὸ τὸ μειονέκτημα δέν ἀπαιτεῖ μέ κανένα τρόπο νά ἀπαρηθοῦμε μιὰ Ἀποκάλυψη, πού ὄχι μόνο θά τὴν εὐχόμεστε γιά τὸ συγκεκριμένο πρόσωπο, ἀλλὰ πού ἀντικειμενικὰ εἶναι ἀληθινή ἂν τὴν δοῦμε κάτω ἀπὸ τὴν ὀπτική γωνία καί προοπτικὴ τοῦ κατηχητῆ: πῶς θά μπορούσε συνεπῶς νά τὴν ἀρνηθεῖ ὁ τελευταῖος;

Διαπιστώνεται, πάνω στὰ πράγματα, πῶς ὅταν αὐτὴ ἡ Ἀποκάλυψη προσφέρεται μέ τρόπο ἀκριβὴ καί λεπτό ὄχι μόνο δέν πέφτει στό κενό, δέν τραυματίζει τὸ ἄτομο, δέν ὑφίσταται παραμορφώσεις πού θά φοβόμαστε, ἀλλ' ἀντίθετα καθιστᾷ τὸ παιδί ἢ τὸν ἔφηβο εὐτυχισμένο καί τὸν βοηθεῖ ν' ἀνθίσει. Τὴ χαιρετᾷ βαθειὰ καί παρὰ τὶς ἀρνητικὲς δικές του ἐμπειρίες, ὁ ἀνθρώπος εἶναι ἔτοιμος νά ἀνοίξει στό βασικὸ χριστιανικὸ μυστήριο τοῦ Θεοῦ Πατέρα καί τῆς τριαδικῆς Του ζωῆς, ζωῆς στήν ὁποία μᾶς συνάπτει πάντα ἡ Χάρη, καθιστώντας μας υἱοὺς ἐξ υἰοθεσίας αὐτοῦ τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ. Για κάτι τέτοιο θά ἦταν ἀρκετὸ ἂν λαβαίναμε ὑπόψη τὸ γεγονός ὅτι κάθε ἀνθρώπος φέρει μέσα του, μέ τρόπο ἔμφυτο, τὴν ἐπιθυμία νά συμμετάσχει στὴ ζωή τοῦ Θεοῦ.

Μέ αὐτὰ πού ἀνέφερα πιὸ πάνω αἰσθάνομαι ὅτι φωτίστηκε λίγο περισσότερο τὸ ζήτημα πού διαπραγματευόμαστε μέ τρόπο τέτοιο ὥστε νά μπορέσει ὁ Κατηχητής νά ἐπιδείξει μιὰ ρεαλιστικὴ στάση στό πρόβλημα πού πραγματικὰ ὑφίσταται σήμερα. Κι ἂν ὁ ἴδιος δέν μπορεῖ νά γίνει ἢ νά θεωρηθεῖ πατέρας, νά καταλάβει καί νά δώσει νά καταλάβουν οἱ ἄλλοι πού ὑπάρχει ἡ ἀληθινὴ πατρότητα. Ὡς ἀληθὴς παιδαγωγὸς νά ξέρει πού θά παραπέμπει καί πρὸς τὰ πού καθοδηγεῖ ὅταν ἐναγωνίως τοῦ ἀπαιτοῦν: «*δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα*» (Ἰωάννου 14, 8)!